

ביסוד דין חזקה

שיעור כללי של ראש הישיבה

1. למד הסניא מראשית הפרק עד ע"ב - "ור"מ".
2. ב"ב דף ט"ז ע"א - כל המטנה רשבים דיה - ואין להם חזקה
3. שיע דהים, קל"ג סניא א - מצולם
4. ב"ב ס"ו ע"ב וא"ר שמואל... מנין למוציא מחברו... אסיא" - מצולם
5. ריטביא הראשון בפרק חוקת הבתים - עד "כדרך" - מצולם
6. רבנא זונה - עלות דרבינא זונה לפרק חוקת הבתים - קטע ראשון - מצולם
7. גמוןי יסקי דיה חזקה בתחילתו
8. ריטביא דיה - מנין לחזקה" - מצולם
9. רבנן דיה זכור המיעד - בעיקר עד ואיכא דקשיא ליה - מצולם
10. תורה זכור דף ט"ז ע"א.
11. תורה ישיא דף ט"ז ע"א וי"ל.
3. שיע דהים, קל"ג סניא א - מצולם

כל דבר המטילה שיהא נדח האדם בחזקה שהוא שלו. אפילו אם יביא המערער עדים שהוא שלו, ואמר למוחזק: הפקדתו לך או השאלתו לך, ואכן המוחזק יוכיח אתה סברתו לי או נתתו לי במתנה, וישבע היסת. ואם טען: שלך הוא אבל מטעם הא ביה, יבדל לבעל עד כדי דמיו, וישבע בנקיפת הפין, ונוטל. ואם טוען נתחייב לי עד כדי דמיו מעסק משא ומתן שבנינו (כד' ס"ג ע"ב הרא"ה). נפק הדבר שיבדל ממה נתחייב לו, שמא הוא סבור שנתחייב לו, וכשיבדל דבריו שמא אין להם לך.

4. ב"ב ס"ו ע"ב וא"ר שמואל... מנין למוציא מחברו... אסיא" - מצולם

⁽⁷⁾ א"ר
שמואל בר נחמני מניין להמוציא מחברו
עליו הראיה שנאמר ⁽⁸⁾ מי בעל דברים יגש
אלהם יגש ראה אליהם מתקיף לה רב
אשי הא ⁽⁹⁾ למה לי קרא ⁽¹⁰⁾ סברא הוא דכאיב
לה כאיבא אויל - לבי אסיא

5. ריטביא הראשון בפרק חוקת הבתים - עד "כדרך" - מצולם

[כ"ה א] חוקת הבתים. פ"י כל החוקות הנזכרות
בבאן הם חוקות של ראה דאוקמוה במקום
שכר ידעים, ואין זו חוקה דקנין הנזכרת בנכסים
שיש להם אחריות ואינן דומות זה לזה כלל,
האילו חוקת קנין הוא תיקון בגופה של קרקע
כחצוץ בעל גדר וכו' הרי זו חוקה, ואכילת
פירות אינו קונה וכדבעינן למימר בפירוקי
האילו חוקת ראה, היא בהיפך דתיקון אינה
ראיה, וכדאמרנן לקמן, מימר אמר כל שיבי
הכרוב לעיל ביה, ואין חוקה אלא אכילת
פירות בשופי כדרך שהבעלים אוכלים.

[כח, ע"א] מתנ"י. חוקת הבתים וכו'. כל חוקת ג' שנים שהצריכו חכמים, כגון שיש למערער עדים שהייתה של אבותיו והוא טוען [שלך היתה] ולקחתיה ממך, אבל אין עדים למערער שהייתה שדה זו של אבותיו, והמחזיק מודה לו שהייתה שלו, אלא שהוא טוען שלקחה ממנו, אע"פ שלא החזיק בה ג' שנים נאמן, כדתנן ¹ ומודה ר' יהושע באומר לחבירו שדה של אביך הייתה ולקחתי ממנו נאמן שהספה שאסר כר ². ואין המערער צריך-עדים שהייתה בידו או ביד אבותיו ג"ש ³, אלא כיון שיש עדים שהיתה בידו, או ביד אבותיו יום א' ⁴, ואין שם עדים, שקדמו אחר ג"ש, הרי הוא בחזקת שלו, וצריך המחזיק ראוי בשטר או בשני חזקה, שלא החזרה חזקה אלא לענין הנתבע, אבל לגבי המערער לא החזרה, ולא מצינו בשום מקום שיצטרך המערער להביא עדים שהייתה של אבותיו ג' שנים ⁵.

מניין לחזקה שהיא שלש שנים. כלומר מהיכא נפקא לחזקה שתהא שלש שנים לא פחות ולא יותר, אם תפיסתן ראייה כמטלטלין שלא [היו] הבעלים שותקים ²⁴ תיהוי חזקתן לאלתר, ואם אין תפיסתן ראייה מפני שהוא דבר שאדם יכול להכנס לתוכו ²⁵, למה [יש] להם חזקה לעולם.

שים לב לתרוין הגמ' משורר ולקושיית הגמ' בהבנת הרמב"ן

לאו קפיד כהוא טעמא עד דאתא רבא וכתי אסר לקמן לא סיד דלם כן מחאב למחי מכניא אלא כתי קא סיד בשחא דלא מתימן פסוק טעמא דלא פניד איניש למזכר טעי משלש שנים אלא משור כמסוד הוא דגמרי ומיכו כל אימא שמיחא בחוק שלש קודם שילא מרשותו של מוכר כיב לו לזכ לחבר וביינו דמפרקי דאמרי חנך חנרא איה ליכ וכו' כלומר בשלמא כתי בפניו נטין כדי שיוכל להפק להכחיש בפדים או להניא אחרים להזימן ואי לא מיתא סכדי אימר אמר לאו כלום הוא מדלא חבשי מינאי אכל טעמא דמחאב להחזיק בו ולכויז זכיר בחיובתו הוא שזכ טוען שגולה הוא נידו כלכך אפילו שלא בפניו אי לימא דאמריק חנך חנרא איה ליכ :

שם משורר המועד. לא נחזור לי מאי פנין זו לזו אבל נראה שלכך הקיבוס לומר כשם משור המועד כיון שנגח שלש נתיחות ולא מחאב חזקה של חמיר אף כלא ילאב שדה זו מחזקה של מוכר וכיון שילא מחזקה פלוי להניא ראייה שלא הכר שברי זכ מחזקה ועומד וביינו דאקשינן אי מה שור כמסוד עד נתיחא רביעית וכו' כגומה אפי"ם שילא מחזקה שנ תמה לא נכנס לחזקה של המועד עד פט"ר רביעית כי"לא נכנס שדה זו בחזקה הניקחו עד שנה רביעית אפי"ם שילא מחזקה מוכר כחך הוא נאמן לגמרי וביינו נמי דאקשינן אלא מתיח חזקה שאין עמה טעם חבוי חזקה כלומר מאחר שילא מרשות של מוכר למכ לריק זכ לטענה כל אודאי אינו לריק נטענה אלא כשם נו נמטרער עדים או כודאב שהיא שנו וזו כבר ילאה מרשותו ומפרקין טעמא מאי ובר כלומר אב לא נקחה זכ ודאי מאיניכ נא ילאהב מרשותו לשיך לריק לטענה ששם לא טען נא נקחה נמלאת ברשותו של האב וזו אקשינן אלא מתיח שלא בפניו נא חבוי מחאב כלר בשלמא אי לאו משור המועד נמריק דלמא טעמא השום דטפי מתלה שנים קפיד איניש וכיון דנא קפיד דאי מחבר ודאי הא קפיד אלא אי משור כמסוד מה החס בפניו נטין דליטודי נכרא אחי וכל שלא בפניו לאו מימד מימר אהר אי אמריחו לי כוב מזדכרנא גיב כתי נמי נומא אי מתיח כי כוב מזדכרנא בשטרו ואיכא דקשיא ליכ הכא מכדי הא קיימא לן דחזקה שלא בפניו כויא חזקה אמאי לא אקשינן חזקה שלא בפניו לא חבוי חזקה וכיא היא דומיא דשור כמסוד ואיכא למימר בשלמא שלא בפניו דכויא חזקה לא קשיא ליכ דמילתי דפניד לאנגווי היא דפניד איניש לשאלו נטוברין ושנין מי מחזיק בשלו אכל מחאב דמיא לשור כמסוד וכל שלא בפניו לאו כלום הוא דאמי לא ידענא דננא דאיניטיכ ובהא נמי נא שגא כואיל ומשור כמסוד נמרה לב וכן כתב רש"י ז"ל דמחאב דומיא דהפדכ היא דכחראב לשמור שור ואף הכחאב להחראב היא לחבר בשטרו ואי קשיא וכל בשחא